



AZ AMERIKAI FARKAS

Igaz történet
túlélésről és
megszállottságról

NATE
BLAKESLEE





**NATE
BLAKESLEE**

**AZ
AMERIKAI
FARKAS**

**Igaz történet
túlélésről és
megszállottságról**

Első kiadás

Könyvmolyképző Kiadó, 2018

Mannynek és June-nak

Milyen jó lenne, ha nem a politika szaga vezetne, és nem a törvények, a tehenek, az emberek, a vadászok, az utak. Milyen jó lenne a sötét erdőben élni, pusztán a testünk szükségletei szerint: ha csak a lépéshossz, a testsúly, az ennivaló és a befutható tér számítana. De mindez csak álom.

– Rick Bass, *The Ninemile Wolves*

*Te gaz, nem ismersz sem Istent, sem embert:
A bős vadállat érez némi szánást.*

– Shakespeare, III. Richárd
(Fordította: Szigligeti Ede)

Minden mese a farkasokról szól. Mármost minden olyan mese, amelyet újramesélni érdemes. A többi csak szentimentális csöpögés... Gondold csak végig! Farkasoktól való menekülés, farkasokkal vívott harc, farkasok elejtése, farkasok megszelídítése. Farkasok elé vettetés vagy mások farkasok elé vetése, hogy a farkasok azt egyék meg helyettünk. Farkascsordával való együtt-nyargalászás. Farkassá válás. A legjobb pedig: vezérfarkassá válás. Ezen kívül minden rendes mese.

– Margaret Atwood, *A vak bérgyilkos*
(Fordította: Siklós Márta)

Null-Hatos családfája



ELSŐ GENERÁCIÓ
A PARKBA TELEPÍTVE: 1995

10H
(sz. ?)

9N
(sz. ?)

DRUID PEAK-FALKA

21H
(sz. 1995)

42N
(sz. 1995)

AGATE CREEK-FALKA

472N
(sz. 2001)

113H
(sz. 1997)

LAMAR CANYON-FALKA

754 755
(sz. 2008, (sz. 2008)
755 fivére)

Null-Hatos
(832N, sz. 2006)

Első alom, 2010

Második alom, 2011

Harmadik alom, 2012

776N
Középszürke
Félnék Hím
Sötétszürke Hím

820N
Fekete Hím
926N
Névtelen nőstény
Névtelen nőstény

859H
Névtelen kölyök
Névtelen kölyök
Névtelen kölyök

Az író jegyzete

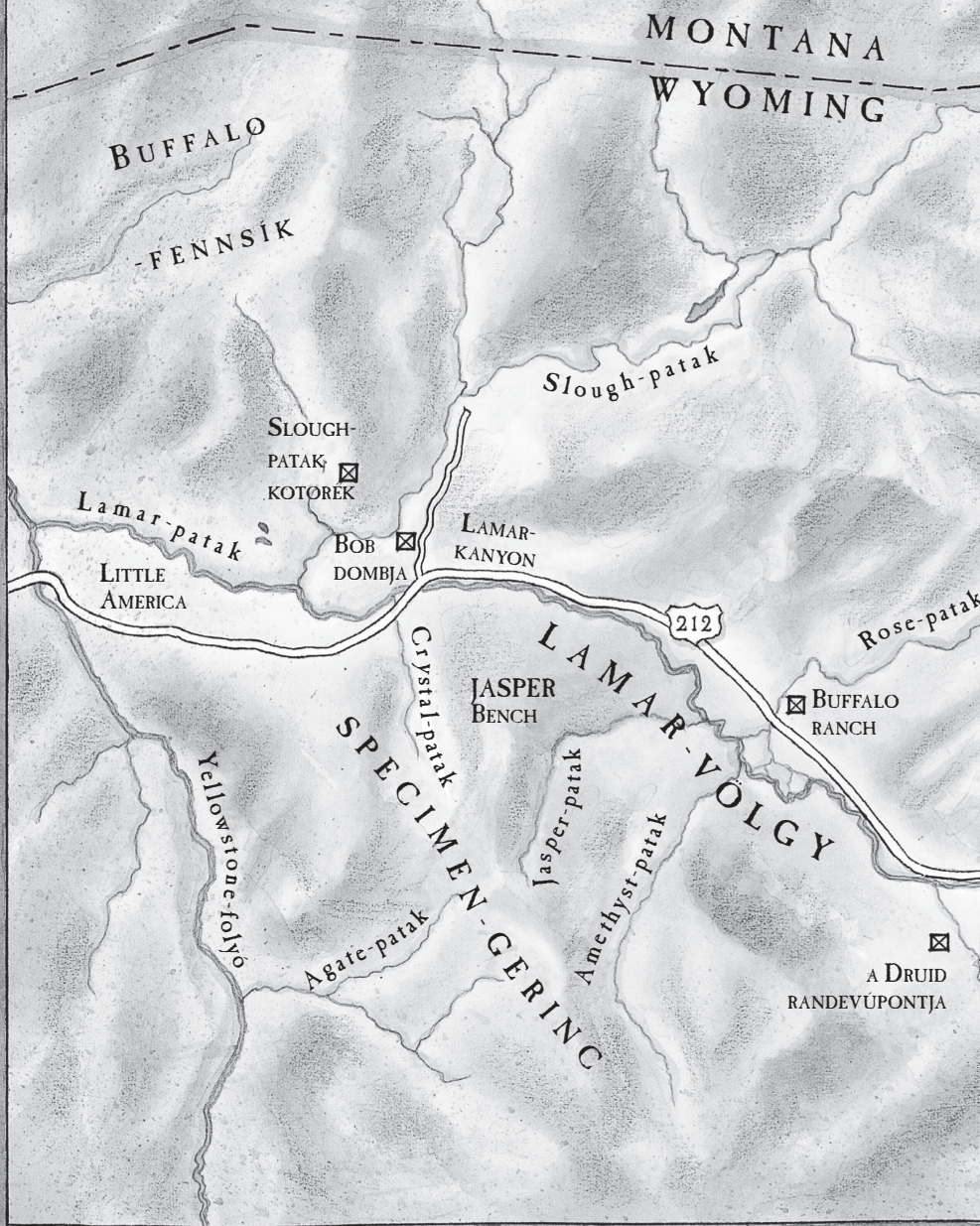
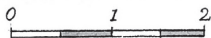
A könyvben minden olyan jelenet, amiben farkasok szerepelnek, a lehető legújabb megfigyeléseken alapszik. E könyv semmiképpen nem jöhetett volna létre Laurie Lyman hathatós segítsége nélkül. Szívesen adta kölcsön a jegyzeteit – összesen vagy kétezer-ötszáz oldalnyit –, amiket a Yellowstone Északi Vonulatának farkasaival kapcsolatban készített. Laurie napi szintű, személyes megfigyelései – kiegészítve a barátai által készített jegyzetekkel azokról a napokról, amikor ő nem tartózkodott a park területén – lehetővé tették számomra, hogy megismerjem a Lamar Canyon-falkát, továbbá alapot adtak Null-Hatos és családja mindennapi életével kapcsolatos leírásaimhoz.

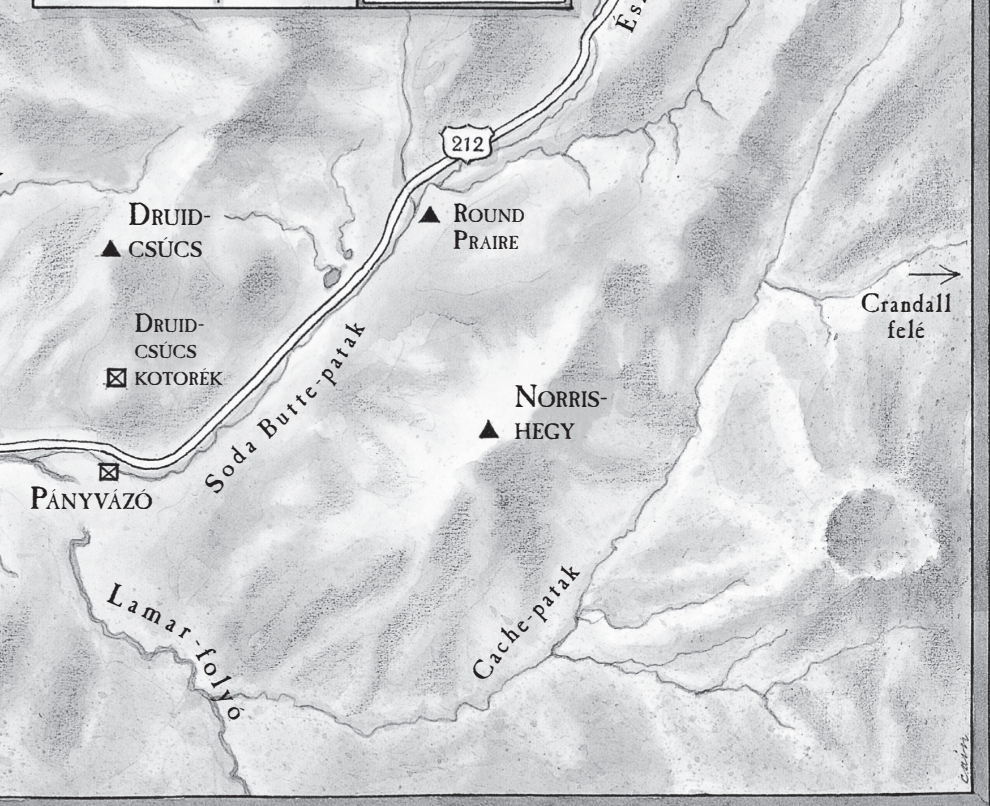
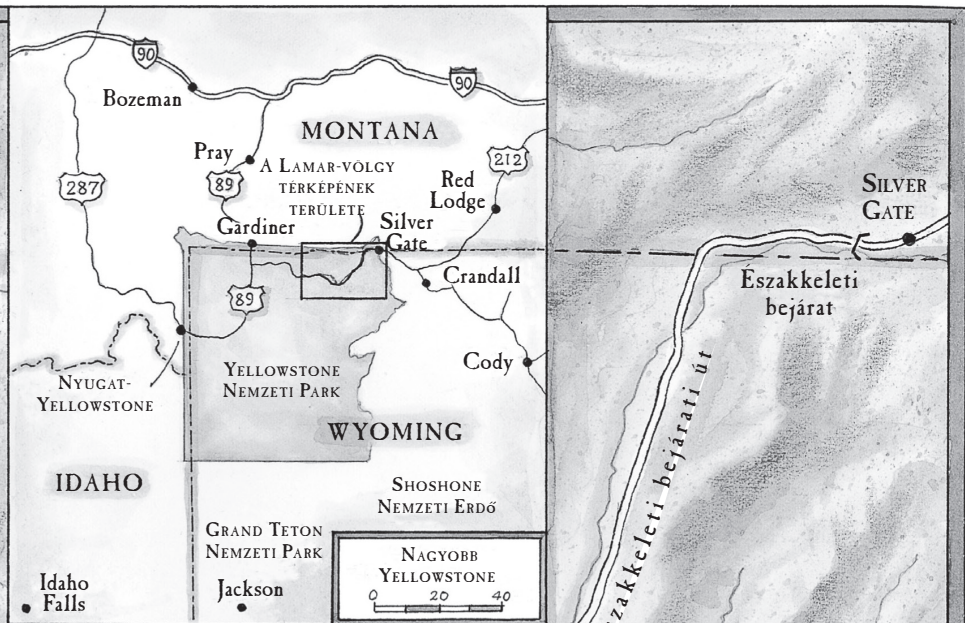
Rick McIntyre volt olyan nagylelkű, hogy ugyancsak átadta nekem a falka életének fontosabb eseményeivel kapcsolatban készített saját jegyzeteit. Ezek, illetve a másokkal való beszélgetések során szerzett tudás hozzájárult ahhoz, hogy sokkal élethűbben ábrázolhassam ezeket a jeleneteket.

Rick és Laurie szíves együttműködése ellenére azonban minden emberekkel és farkasokkal kapcsolatos elképzelés, feltételezés és vélemény kizárólag tőlem származik.

Végül van két személy, akikre a könyvben Steven és Wayne Turnbullként utalok. Valódi nevüket és egyéni ismertetőjegyeiket a személyes védelmük érdekében megváltoztattam.

A Lamar-völgy térképe





Bevezető

2012. december 6.

A VADÁSZ KISZÁLLT A TEREPJÁRÓJÁBÓL, és a murvás utat maga mögött hagyva gyalog ment tovább a frissen hullott, decemberi hóban. Középkorú, hordómellű, kristálytisztá kék szemű férfi volt. Barna, Carhartt vadászpulóvert, valamint vastag téli bakancsot viselt. A lány, kora reggeli fényben kékes árnyalatot öltő hóban mindenfelé farkasnyomokat látott. Ezeket követve jutott el a nyílt mezőre. Ezen túl, vagy négyszáz méterre meredek, fákkal sűrűn benőtt hegygerinc húzódott, jobb felé tekintve pedig újabb magas hegycsúcs rekesztette ki a kora reggeli napfényt.

Nyakába akasztott zsinóron barna műanyagból készült, sakkfigurára emlékeztető síp lógott. A szájába vette, majd többször, röviden belefújt, miközben kezével párszor betakarta, majd elengedte a végét, tökéletesen utánozva a haldokló üregi nyúl kiáltását. A vadász mindig úgy gondolta, hogy a hang leginkább egy hasfájós csecsemő sírásához hasonlít, vagyis olyan zajhoz, amit már vagy huszonöt éve nem hallott. Várt vagy fél percet, majd megint belefújt. A hang messze szállt a hideg, téli levegőben – a kezdetben magas és konok üvöltés a végére megadó nyöszörgésbe ment át. Amit a legtöbben nem értettek meg, hogy ennek a hangnak élethűnek kell lennie. Ha úgy fújják meg a sípot, mint a szájharmonikát, azzal

semmit sem érnek el – a trükk ugyanis az, hogy az ember képzelje el, milyen lehet, ha mondjuk egy prérifarkas próbálja elevenen fel-falni. Hogy mennyire kínnal terhes halál az ilyen.

És természetesen türelmesnek is kellett lenni. A vadász már hetek óta követte a falkát, és habár többször is észrevett egy-egy magányos farkast, annyira soha nem jutott közel hozzájuk, hogy lőhessen is rájuk. Az előző éjjel két tenyeréből tölcseért formálva vonított nekik, és miután perceken keresztül próbálkozott, végül választ is hallott. Ráadásul nem is túl messziről. Éppen úgy, mint most, egészen közel voltak hozzá. Türelmesen várt.

A vadászt Steven Turnbullnak hívták. Éppen egy Crandall nevű völgyben állt, amely az Abrasoka-hegység mélyén húzódott, a Wyoming állambeli Codytól északra. A Yellowstone-folyó Clarke's Fork nevű ága a völgy nyugati végében szűk kanyont vájt magának, ami azonban hamarosan kiszélesedett, és csavarttűű fenyőkkel szegélyezett, lapos területet hozott létre. Itt csatlakozott bele a Crandall-patak, mely a Yellowstone Nemzeti Parkot szegélyező hegyek között zúdult le. A patakot egy aranyásóról nevezték el, akivel annak idején, 1870 tavaszán indiánok végeztek, miközben a Clark's Fork forrásterületének közelében található nagyon is ígéretes helyen szeretett volna aranyat mosni. Mivel a legközelebbi település is jó harminc kilométerre volt onnan, Marvin J. Crandall és társa testét csak a rákövetkező tavasszal találták meg. A keresőcsapat tagjai szerint levágott fejüket a patak partján földbe szúrt csákányukra tűzték fel.

Crandallt, különösen télvíz idején, még manapság is nagyon nehéz megközelíteni. Egyetlen út vezet arrafelé, a kétsávos Chief Joseph országút. Nyaranta a kanyargós országút gyakorlatilag panorámaúttá vált Codyból, a Shoshone Nemzeti Erdőn keresztül, egészen a Yellowstone-ig, mely a vízgyűjtő területtől légvonalban vagy harminc kilométerre lehetett nyugatra, a Sziklás-hegység északi részének szinte legnehezebben járható területein keresztül. Télen a hóékek nem is mentek Crandall nyugati szélénél tovább – vagyis ha az ember a Yellowstone-ba akart jutni, egyedül hómobillal tehetette.

Mindössze vagy ötven ember élt itt az év minden szakában. Ők marhát tartottak, vagy éppen a maroknyi vendégfarmot és vadászokat kiszolgáló üzletet üzemeltették. Egyetlen helyen lehetett kapni reggelit és sört, mégpedig a Painter Outpost nevű állomáson. Télen az állomást többnyire hómobilon utazók vagy éppen vadászok látogatták, nyáron azonban megfordult itt néhány bátrabb turista is, akik nem féltek ritkábban járt útvonalakat kipróbálni a Yellowstone felé.

A Yellowstone-t nem sokkal azután nyilvánították az ország legelső nemzeti parkjává, hogy Marvin Crandall és a hozzá hasonló aranyásók ide érkeztek. Elvileg ennek elégnek kellett volna lennie, hogy megvédje a területet a nyugati irányba tartó, egyre komolyabb népvándorlástól, ami a 19. század vége felé megállíthatatlan áradatként söpört végig a Sziklás-hegységen. A valóság azonban, hogy a parkot elárasztó prémvadászokat ez az elnevezés – éppen úgy, mint minden más, Washingtonból származó dolog – teljesen hidegen hagyta. A Yellowstone-t manapság helyettük már a turisták árasztják el nyaranta. Turnbull csak nagyon ritkán tette be oda a lábát. A park a turistáké volt. Crandall jelentette a valódi Wyomingot, különösen télen, amikor majdnem egyméteres hó borította az egészet.

Ugyanakkor a Yellowstone-ban is volt egyvalami, amit Turnbull nagyon szeretett. A vapitik. Ezek a szarvasfélék hatalmas csordákban vándoroltak minden télen a Yellowstone magasan fekvő területeiről az alacsonyabban elterülő, hóval kevésbé borított legelők felé. Voltak közöttük, akik a Crandall irányába ömlő Clark's Fork folyása mentén haladva keletre mentek. Crandall az évnek ebben a néhány hónapjában olyan volt, mint valami országút a vadállatok számára. Turnbull már régen nem számolta, hány vapiti kelt át a völgyön minden évben.

És mégis más volt már, mint régen, mielőtt a farkasok visszatértek a Yellowstone-ba. A vapitik azelőtt hatalmas számban keltek vándorútra minden télen le, a vízgyűjtő területre – akár egyszerre ezernél is többen. Majdnem olyan volt, mintha az ember egy

katalógusból válogatna, hiszen a vadásznak nem volt egyéb dolga, mint kiválasztani, melyiket akarja elejteni. Manapság már az is hatalmas szerencsének számított, ha egész télen láthatott kétszázat a völgyben, és Wyoming állam hamarosan már sorsolással kezdte kiadni a vapitik kilövésére szóló engedélyeket. A többi a farkasoké lett.

Az elmúlt tizenöt évben a farkasok mind jobban elterjedtek – már messze a park határain túlra is. A parkba egyébként az 1990-es évek közepén telepítették be őket a szövetségi vadvédelmi hivatal munkatársai. Turnbull, ahogyan a legtöbben azok közül, akiket ismert, a kezdetek kezdete óta ellenezte az egészet, és úgy gondolta, mostanra túlságosan sok farkas él Wyomingban. De az ő véleményét természetesen senki nem kérdezte.

A szürke medvékkel ugyanez volt a helyzet. Gyermekkorában Crandallben bárhol megtehetette, hogy egyszerűen leteríti a hálósákját, és alszik egyet a földön. Most már eszébe sem jutna ilyesmi. A több év tizeden keresztül tartó szövetségi védelem eredményeképpen az erdő tele volt medvékkel – úgy megszapordtak, hogy nem is kellett messzire menni a lakott területektől, hogy az ember összefusson velük. Akár az országútról is meg lehetett pillantani őket, és az sem volt ritka, hogy az ember az erdei házának teraszára kilépve szemben találja magát eggyel. A biztonság kedvéért Turnbull mindig egy .44-es Magnummal járt, ha az erdőbe kellett mennie (még vadászydényben is, amikor pedig elvileg nem is lett volna szükség rá).

A szürke medvék ugyan sok nagyvadat elejtettek, de leginkább az újszülött vapitik és jávorszarvasok estek áldozatul nekik – de közel sem végeztek a farkasokhoz hasonló pusztítást. A Yellowstone vadgazdálkodási szakértői szerint a nagyvadak számának ilyen jelentős csökkenése elsősorban a száraz időszaknak volt köszönhető, de Turnbull ezt nem hitte. A farkasok tehettek róla. A saját szemével látta az erdő mélyén a félig elfogyasztott tetemeiket.

.....

WYOMINGBAN LAKNI AZÉRT VOLT IGAZÁN JÓ, MERT LEHETETT nagyvadra vadászni. Már ami Turnbullt illette. Már nem is emlékezett rá, mikor kellett utójára boltban vásárolnia marhahúst. Többnyire inkább csak némi faggyút vett, hogy a sovány vapatihúsból igazán finom hamburgert készíthessen. Számára azonban a hús mindig is vapatihúst jelentett. És annak ellenére, hogy a keményfa elég ritka volt ebben az erdőben, mégis minden évben elég húst tudott füstre tenni még a tél beállta előtt. Durvára őrölt fekete borssal megszórva, némi fokhagymával ízesítve ritka finom volt. Egy részből, bezacskózva, még a barátainak is ajándékozott – már azoknak, akiknek nem volt maguktól is tele az éléskamrájuk.

De ősszel nem csak a vadászat miatt járta az erdőt. Imádta a vapatit, és imádta a hegyeket is, ahol a jávorszarvasok éltek. Volt ugyan egy háza vagy egyórányi autóútra keleti irányban, de élete túlnyomó részét Crandallben álló kunyhójában töltötte. Olyan munkából tartotta fenn magát, amit éppen sikerült találnia. Nyáron mások házát festette, télen ugyanezekre a házakra vigyázott, tűzifát vágott – vagyis mindenféle kétkezi munkával.

Még csak ötéves volt, amikor a nagypapja már elvitte magával nyúlra és kacsára vadászni a Cody környéki vadonba. Tizenéves korában az édesanyja jó öreg .30-40-es Kragjével vadászott, vagyis a karabéllyal, amit az I. világháborút megelőző években az Egyesült Államok hadserege is rendszeresített. Turnbull maga sem volt biztos benne, milyen régi lehetett a fegyver, csak azt tudta, hogy anyai nagypapja kapta nászajándékként, és ő adta tovább a lányának ugyancsak nászajándékként. Nagyjából csak száz méterre lehetett vele pontosan lőni, és annyira alacsony volt a torkolati sebessége, hogy az ember szó szerint látta a csőből kilépő lövedéket. Amikor a szülei meghaltak, Turnbull húga azt mondta, szeretné, ha az övé lehetne, ő pedig nem vitázott vele. Most egy sokkal komolyabb fegyver lógott a vállára akasztva, ő mégis csak nagyon ritkán használta. Az utóbbi időben már szinte mindig íjjal vadászott. Ölt már nyílvevesszővel fekete medvét és vapatit – egy alkalommal

még egy 360 kilós bikát is – vagyis gyakorlatilag minden nagyvadat, ami a hegységben megtalálható volt.

Imádta az új eleganciáját és azt, hogy (igaz, jelentősen modernebb változatban) ugyanaz a fegyver volt, amivel az indiánok ugyanezekben a hegyekben évszázadokon keresztül vadászták a vapitit. Neki mindig azt tanították, hogy lövés előtt menjen olyan közel a vadhoz, amennyire csak tud, és azzal, hogy a puskáját nem hozta magával, kénytelen volt cserkelési képességeit fejleszteni. Nézte a vadászattal kapcsolatos műsorokat a tévében, és elment az összes szakmai kiállításra is. Arra a következtetésre jutott, hogy az utóbbi időben a hangsúlyt elsősorban a nagy távolságról leadott lövésekre helyezik. Codyban az egyik fegyverkészítő olyan puskát gyártott, amivel több mint kilencszáz méterről is el lehetett ejteni egy vapitit. Turnbull ezt cseppet sem tartotta etikusnak. Számára nem pusztá lózung volt a becsületes hajsza és az elv, hogy a vadásznak le kell mondania minden olyan technikai vagy műszaki eszközről, ami sportszerűtlen előnyt jelent neki a vaddal szemben.

Ezenkívül az íjjal való vadászat azzal a haszonnal is járt, hogy a vapitiiidény neki már szeptemberben, egy teljes hónappal a lőfegyverrel vadászók előtt kezdetét vette, vagyis viszonylag kevés vadással kellett osztoznia az erdőn. Az utóbbi években Crandall egyre népszerűbb lett a turisták között, és a gazdag érdeklődőknek több helyen is szerveztek vezetett túrákat – bár az igazat megvallva, annyit azért nem, mint régebben, amikor még sokkal több jávorszarvas élt errefelé. A Clark's Fork mentén található magánfarmok világszerte híresek voltak arról, hogy területükön igen népesek a vapiticsordák, és a bikák különösen megtermettek. Turnbullnak ugyan nem volt annyi pénze, hogy ezeken a helyeken vadászhasson, de nem is érdekelte a dolog. Crandall jelentős része a nemzeti parkhoz tartozott, és egy mindössze ötvendolláros vapiti-kilövési engedéllyel itt akárki szabadon vadászhatott – feltéve persze, ha tudott szerezni magának.

Legjobban az íjásziidény idején szeretett az erdőben lenni. Szeptemberben még nagyon jó az idő, nappal elég meleg van, az éjszakák

pedig éppen csak annyira hidegek, hogy őszi színekbe öltöztessék a nyárfákat és a füzeket. A bikák mind bögni kezdtek, bömböltek a nőstényeknek, össze-összezsattantak riválisaikkal. Az elejtett állat húsát ekkoriban még nagyon gyorsan haza kellett juttatni, hiszen a levegő elég meleg volt – bár az igazat megvallva, a medvék miatt amúgy sem lehetett volna a zsákmányt éjszakára az erdőben hagyni, hiszen könnyen megeshetett, hogy jobb esetben semmi nem marad a vapatiból, rosszabb esetben pedig az ember egy 320 kilós szürke medvét talál a tetem helyén.

Az októberrel aztán beköszöntött a jávorszarvasbikák idénye a lőfegyvert használóknak is, nem sokkal ez után, általában november közepétől kezdve pedig a szarv nélküli vapatiké. December végére véget is ért a szezon, Turnbull ennek ellenére mégis talált okot, hogy az erdőt járja. Ekkor már videokamerával a kezében cserkészte be a vapatiket, megkereste és lefilmezte a legnagyobb bikákat a kedvenc helyein, és próbálta az agancsukról felismerni őket. Tél végén gyűjteni kezdte az elhullajtott agancsokat, és néha megpróbálta kitalálni, hogy a lefilmezett bikák közül vajon melyiké lehetett. Az erdő tele volt elhullajtott agancsokkal, ő pedig telerakta velük a pickupját, majd a városban kilóra eladta őket. A kapott pénzből általában tápot vásárolt. Tavasszal kezdődött a fekete medve idénye, nyaranta pedig azzal foglalatoskodott, hogy íjásztudását fejlesztette, illetve saját vesszőket készített magának.

Szürke medvére nem lőhetett – hivatalosan legalábbis. Most azonban, nagyon sok idő után megint, vadászhatott farkasra. El sem tudta képzelni, miért tartott ilyen sokáig a Cheyenne-ben és a Washingtonban dolgozó bürokratáknak, hogy felfogják végre, amit ő már nagyon régóta előre látott. Persze nem arról volt itt szó, hogy egyetlen farkast sem akart látni Crandallben. Szemben a marhákkal foglalkozó barátaival, akik legszívesebben az utolsó szálig kilőtték volna valamennyit, hogy a csordáikat biztonságban tudják, Turnbull meg volt győződve róla, hogy a farkasok is az itteni életközösség részei. Ugyanakkor azt is vallotta, hogy kontroll alatt kell

tartani a populációt. Amikor Wyomingban ötven év után először azon az őszön hivatalosan is meghirdették a farkasidényt, a vadászati hatóságok nyolcban limitálták a Shoshone Nemzeti Erdőben kilőhető farkasok számát. Turnbull az elsők között váltotta ki a tizenkét dolláros engedélyt. Most, az idény kezdete óta eltelt tizenkét hétben hét farkast már kilőttek, de az ő engedélye még mindig felhasználatlanul lapult a zsebében. Úgy tervezte, hogy az utolsó farkast ő fogja elejteni.

MAJDNEM HÉT ÓRA VOLT MÁR, AMIKOR KÉT FARKAS lépett ki a tisztást határoló fűzfák közül. Nagyjából száznolcvan méterre lehettek, és egymás mellett ügetve vágtak keresztül a szűz havon. Egyikük teljesen fekete volt, és olyan megtermett, hogy csakis ereje teljében levő hím lehetett. A másik – Turnbull úgy gondolta, hogy a párja lehet – szürke volt. Ő kisebb volt ugyan, mégis megtermett példány. Sűrű, téli szőrzete a hasán fehér volt, és az oldala felé haladva sötétebb szürkébe hajlott. A hátán és a vállán növe hosszabb, durvább szőrzetet fekete foltok pettyezték. Ha nem a párja mellett áll, messziről a szürke farkast akár elkóborolt malamutnak is nézhették volna, társa azonban egészen egyértelműen nem lehetett semmi más.

A farkasok azonnal észrevették a vadászt, de nem rohantak el. Turnbull lassan a vállához emelte a fegyverét, és a távcsövön keresztül alaposan megnézte magának a két állatot.

Bőven volt ideje, hogy válasszon közöttük.

1.

A farkasok visszatérnek

A FARKASOK A HÓVAL BORÍTOTT, meredek domboldalra üldöztek a vapitit. Az ég itt közelinek tűnt, és tompa szürkében játszott. A farkasok hárman voltak. A vezetőjük szinte teljesen fehér nőstény volt, közvetlenül mögötte a nővére haladt, egy megtermett szürke, utána pedig több méterrel lemaradva egy idősebb, fekete hím, pófája és marja már egészen ezüstszürkére őszült, és alig bírt lépést tartani a másik kettővel.

A vapiti nem is olyan régen még csak egyike volt a domb tetején álló számos tehénnek. Mostanra teljesen egyedül maradt, hanyatt-homlok menekült a szélesen elterülő völgy felé, kerülgette a néha kisebb ház méretű, zuzmókkal benőtt kőkoloncokat, a kisebbek fölött egyszerűen átszökkent. Aztán egyenesen keresztülrohant a zsálya- és borókabokrokon. Ilyenkor, a tél elején még nem túl vastag hótakaró éppen ideálisnak számított a vapitik számára. Ahhoz képest, milyen hatalmas példány volt – legalább ötször olyan nehéz, mint bármelyik üldözője –, meglepően gyorsan és kecsesen mozgott. Csokoládébarna füle lelapult, tojásdad alakú fara fel-le pattogott, és éppen olyan színű volt, mint a hótakaró alól kibukkanó sás. Lehetetlennek tűnt, hogy a farkasok utolérjék.

A tehén a folyó felé rohant, ahogyan fajtatársai oly gyakran teték, amikor farkasok vették üldözőbe őket. A mély víz ugyanis hatalmas előnyt jelentett a hosszú lábú állatoknak: egy úszó farkas nem tud megtámaszkodni ahhoz, hogy elég erősen harapjon, és lerántani sem bírja az áldozatát. Az üldözés nagyon gyakran végződött efféle patthelyzettel: a szarvas csípőjéig érő mély vízben, aggodalmasan figyel a közeli parton fel-alá járkáló farkasfalka tagjait, akik türelmesen várnak, hogy a jeges víz végül rákényszerítse, hogy kilábaljon a szárazra. Ez a tehén most a Lamar-folyó felé igyekezett, ott remélve biztonságos menedéket. A Lamar innen nem messze ömlött bele a Yellowstone-folyóba, csakhogy az évnék ebben a szakában a felszín már vastag, egybefüggő jégpáncél fedte. A tehén vagy nem volt tisztában ezzel, vagy az egyre jobban eluralkodó pánik miatt semmi jobb nem jutott eszébe.

Négyszázötven méter lehetett a domb alja és a folyó között, ám abban a pillanatban, hogy az üldözés ezen a sík területen folytatódott, a farkasok gyorsan közeledtek a préda felé. A négy állat teljes erőből nyargalt, minden lépésükkel finom kis hófelhőket kavartak, mint ahogy versenylovak patái alatt porzik a talaj. A verseny most már csak és kizárólag a sebességről szólt, és a kutyafélék – az agarak ősei voltak, de bennük megmaradt a tigrisekéhez hasonló vállizomzat, a méretes fej és az erőteljes állkapocs, ami a belterjes tenyésztés miatt a nemesített kutyaíkból eltűnt – olyan vad és örömteli energiával vágattak, amivel a patás nem versenyezhetett.

Ahogyan az üldözés lassan a végéhez közeledett, a szürke nőstény farkas erőfőlénye jól láthatóvá vált. Teste mintha ellaposodott és megnyúlt volna, miközben a talaj egyre nagyobb sebességgel rohant el alatta. Lábai hosszúak voltak – sokkal hosszabbak, mint bármelyik kutyaé – csípője keskeny, akár egy gepárdé, farka vízszintes tartásban, lehajtott feje a hátracsapott fül miatt háromszög alakúnak tűnt. Olyan volt, akár egy kilőtt nyílvevessző, és hozzá képest a vapiti hirtelen már nem is csak esetlennék, hanem túlságosan – és sajnos végzetesen – lassúnak tűnt. Minden alkalommal, amikor a

tehén elvétett egy lépést, vagy éppen csak egy kicsit elbotlott a mélyebb hótakaróban, egyre kevesebb ideje volt visszanyerni az egyensúlyát. Aztán már semmi ideje nem maradt.

A farkasok két befagyott pocsolya között rántották le a jeges lápvidéken.

VAGY FÉL KILOMÉTERREL TÁVOLABB EGY FÉRFI ÁLLT AZ ÚT MELLETT, ÉS A TÁPLÁLKOZÓ FARKASOKAT figyelte. Rick McIntyre a Nemzeti Parkszolgálatnak dolgozott. Vastag, fekete, csipő alá érő tolldzsekit viselt, és csak sötétzöld nadrágja jelezte, hogy a nemzeti parkhoz tartozik. A Yellowstone Park Little America nevű részén állt, ahol a Lamar-folyó több alacsony domb és sziklás halom között halad, a park magasba törő Északi Vonulatának tövében. Rick a hatvanadik évét taposta, ezt azonban szálegyenes tartása és magas, szikár testfelépítése miatt senki meg nem mondta volna, főleg, ha felvette ritkás, vörös haját eltakará kötött sapkáját.

Spektívvel – afféle háromlábú állványra helyezett, vadmegfigyelésre használt távcsővel – követte az eseményeket. Időről időre benyúlt a kabátja alá, zubbonya mellzsebéből elővett egy kis, mikrokazettás diktafont, és belemondta, amit látott. Tömören, lényegre törően beszélt. Aztán a diktafon megint eltűnt a kabát alatt. Többnyire mozdulatlanul állt a távcső mögött, és néma csendben figyelt. 2009. december 12-e volt, reggel kilenc óra. Ez volt a 3467-dik, egyhuzamban a parkban töltött napja, ahol mindvégig a farkasokat figyelte. Mivel aznap is hajnali négykor kelt, lassan közeledett számára az ebédidő. A farkasok általában pirkadatkor voltak a legaktívabbak, és Rick szeretett a terepen lenni legalább egy órával a valódi napkelte előtt, amikor szép lassan láthatóvá válik a táj.

A távcsőben látható hím és a fehér nőtény egyaránt rádiójeladóval ellátott vastag, bőr nyakörvet viselt. Rick ezek jeleit követve találta meg őket. A Yellowstone területén élő farkak közül szinte mindegyikben akadt legalább egy példány, amit a park

farkasbiológusokból álló kis csapata helikopterről altatólövedékkel lőtt meg, majd nyakörvvel és számmal látott el. Rick minden hajnalban addig ment, míg a sárga Nissan terepjárójának tetejére szerelt antenna jelet fogott. Ekkor megállt, kiszállt a kocsiból, és a sötétben gyalogolt tovább, közben egy kis kézi vevővel próbálta pontosabban behatározni a pontos helyet.

Miközben a vapiti tetemét marcangoló farkasokat figyelte, Rick azon kapta magát, hogy figyelme újra és újra a szürke nőstény felé fordul. Nem viselt nyakörvet, ami azt jelentette, hogy sorszámja sem volt. Beceneve azonban igen. Null-Hatos. Ugyanis 2006-ban született. Ilyen közléről a távcsőben a legapróbb részletek is tisztán kirajzolódtak, mintha csak ott állt volna közvetlenül Rick előtt. Csofálatos példány volt, a többi, általában durván 40 kilós nőstényhez képes tömöttebb szőrzettel és erőteljesebb testfelépítéssel.

A fekete színű farkasokat nem nagyon lehetett megkülönböztetni egymástól, azonban minden szürke egyed volt. Null-Hatos pedig a többihez képest is különösen szép mintázatot viselt: mindkét szeme körül halvány, fekete ovális rajzolódott ki, melyet az orrnyergen végigfutó kettős, ék alakú fehér folt tett még kontrasztosabbá. A pofája ugyancsak hófehér volt, és a feje tetejéről egybefüggő, két szélén nyersfehérbe hajló szürke csík futott végig egészen az orra hegyéig. Összességében egészen bagolyszerű arcot kölcsönzött neki ez a mintázat, és Ricknek úgy tűnt, mintha állandóan és csendesen összpontosítana valamire.

Az Agate Creek-falkában született egy farkaskotorékban, úgy tíz kilométerre délre, nem messze attól a ponttól, ahol az Agate-patak eléri a Yellowstone-folyó medréül is szolgáló kavicsos völgyet. Miután fiatal nőstényként elhagyta a falkát, az elmúlt két évben többnyire egyedül járt, kereste magának a megfelelő hímet, és próbálta megtalálni a saját territóriumát.

Egyelőre sikertelenül. Rick maga is megfigyelte, ahogyan az előző tél során öt különböző hímmel is párosodott, de végül nem maradt meg egyikük mellett sem. Egy magányos nősténytől ez

meglehetősen szokatlan viselkedés. És kockázatos is. A fiatal farkasok kénytelenek elhagyni a falkát, amelyben születtek, hogy párt találjanak maguknak, de a családjuk territóriumán kívül, teljesen egyedül állandó veszélynek vannak kitéve. A Yellowstone területének jóformán nem volt egyetlen olyan négyzetmétere sem, ami ne tartozott volna valamelyik falka fennhatósága alá, és az egyes falkák tagjai fáradhatatlanul járőrözve őrizték saját territóriumuk határait. Ha egy magányos farkas esetleg véletlenül odatévedt, legalábbis számíthatott arra, hogy el fogják üldözni, és nem volt ritka az sem, hogy – különösen a territóriumhatárok közelében – egész falkák csaptak össze egymással. Ezekben az összetűzésekben hullt el a nemzeti park farkasainak túlnyomó többsége, és nagyon ritka volt a négy vagy öt évnél idősebb példány. Egy farkas számára az élet ugyan folyamatos kaland, de nem tart sokáig.

A három és fél éves Null-Hatos már középkorúnak számított. Ha nem sikerül nagyon gyorsan alkalmas hímet találnia, túlélési esélyei jelentősen lecsökkennek. Hímként talán egészen más lett volna a helyzet – megesett ugyanis, hogy a fiatal hímeket, akik nem találtak párt maguknak, végül befogadta valamelyik falka. Az ilyen alacsonyabb rangban álló egyedeknek nem engedték, hogy párosodjanak – ez ugyanis csak az alfahímnek a joga –, de legalább az esélyük megmaradt, hogy egy napon talán átvehetik a hatalmat egy öregedő alfától. A falkákban csak egy nőstény szaporodhatott, az alfa, aki éppen ezért elüldözött minden más nőstényt, akik egy napon saját kölyköket szülhetnének. Teljesen mindegy, milyen nemű volt az adott farkas, magányosan szinte soha nem találta meg, amit keresett – végül vagy visszatértek a szülőfalkájukhoz, vagy mindenképp elhagyottan pusztultak el, messze az otthonuktól.

Null-Hatost azonban egészen idáig nem érte utol a végzete, és pimasz, bátor viselkedése miatt azonnal Rick kedvence lett. Csak néhány hónapja csatlakozott a nyakörvet viselő párhoz, akiket most is figyelt, és akik az Agate territóriumának peremterületein vadásztak, egyre északabbra próbáltak szabad területeket keresni. Ezek

egyike Null-Hatos nővére volt, míg a másik, a hím, semmilyen rokoni kapcsolatban nem állt vele.

Csakhogy ez az együttműködés nem tarthatott túl sokáig. Null-Hatos egészen egyedülálló vadász lévén óriási előnyt jelentett a másik kettő számára, fordítva azonban már egészen másképpen állt a dolog. Amikor tavasszal a nővérének majd kölykei születnek a hímtől, azonnal ő válik az alfanősténnyé, Null-Hatosnak pedig nem lesz más választása, mint elfogadni az alárendelt helyzetet egészen addig, amíg az alfa egészséges, és képes utódokat a világra hozni. Márpedig Rick ezt el sem tudta képzelni. Null-Hatos egészen egyszerűen nem tűnt alkalmasnak a béta szerepére, nem olyan volt, mint aki hajlandó lenne türelmesen várni, amíg rá is sor kerül, és utódokat szülhet. Más volt a természete.

NULL-HATOS DÉDNAGYANYJA AZ EGYIKE VOLT A KANADA NYUGATI SÍKVIDÉKÉN BEFOGOTT, és a Yellowstone Nemzeti Park területére visszatelepített első farkasoknak. Csaknem ezerháromszáz kilométerről hozták el őket repülőgéppel és teherautóval 1995 telén. A nemzeti parkban akkor már közel hetven éve nem éltek farkasok. A sűrke farkas valamikor régen még szinte minden élőhelyen megtalálható volt a sarkkörtől lefelé, egészen a mai Mexikóvárosig, de aztán elvesztették az évszázadokon keresztül tartó küzdelmet, mely során az ember csapdákat és mérget is bevetett ellenük – mert ez a háború értékes prémjükért és az embereknek hasznos állatok védelmében egyaránt folyt. Az Egyesült Államok negyvennyolc központi államának túlnyomó részén az 1920-as évekre gyakorlatilag ki is irtották a farkasokat.

Az utolsó példányokat, két kölyköt, akiket a Soda Butte-patak mentén találtak, nagyjából huszonöt kilométerre onnan, ahol Rick jelenleg is állt, és akikről úgy tartották, hogy az utolsó, a Yellowstone területén született állatok voltak, 1926-ban lőtték ki – nem

orvvadászok, hanem a nemzeti park vadőrei. A vadőrök ugyanis szinte a park 1872-es megalapításának első napjától fogva próbálták szigorúan kontroll alatt tartani a ragadozók állományát, védve a park legnagyobb vonzerejének tartott nagyvadakat: a vapitit, a hegyi antilopot, a jávorszarvast és a vadjuhot. A lóháton járőröző vadőrök fejezték be a csapdázó orvvadászok által megkezdett munkát – felkutatták a kotorékokat, megölték a kölyköket. Később vagy csapdába ejtették, vagy becserkésztek a visszatérő felnőtt egyedeket, és őket is megölték.

A vadgazdálkodás akkoriban gyermekcipőben járó tudománynak számított, a vadőrök pedig szentül hitték, hogy ha hagyják a ragadozókat szabadon szaporodni, végül hatalmas pusztítást végeznek majd a park zsákmányállatainak populációjában. Nem ismerték fel, hogy a farkas és a vapiti évezredek óta élt egymás mellett a Yellowstone területén – ami megmagyarázta, hogy a vapiti miért tud éppen olyan gyorsan, de semmiképpen nem gyorsabban rohanni, mint a farkas. A farkas a legutolsó jégkorszak után az amerikai kontinens északi részén az evolúció egyik hajtóerejének számított, és gyakorlatilag egyedül alakította ki a jelenleg is ismert természeti világ egy jelentős részét. A jávorszarvas hatalmas testmérete, a fehér farkú szarvas könnyed eleganciája, a vadjuh tévedhetetlen sziklamászó képessége és még többzernyi más csoda csakis a farkasnak köszönhető.

Ezenkívül kezdetben a vadőrök sem értették, milyen módon befolyásolja majd az ökoszisztémát, ha eltűnnek a ragadozók. Amikor a farkasok eltűntek, a patások populációja robbanásszerű növekedésnek indult, amit nagyon megsínylelt a természeti környezet. A túlzottan lelegett domboldalokról a víz lemosta a termőréteget, és miután fás cserjék sem maradtak, a patakok partja is beomlott, tönkretéve a pisztrángok élőhelyét. A vapitiknek többé nem kellett tartaniuk a farkasoktól, így ott legelhettek, ahol csak kedvük tartotta, és hamarosan meg is tizedelték a növendék nyárfákat és füzeket. Az adott területen a túlságosan magas egyedszám miatt betegségek

és éhínség ütötte fel a fejét az állatok között, a vapitipopuláció pedig hamarosan a robbanásszerű növekedés és a gyors csökkenés végtelen ciklusába kényszerült.

Az 1930-as évekre a Yellowstone vadőreinek nem maradt más választása, mint a vapitikkal is ugyanazt tenni, amit a farkasokkal. Csendesen elkezdték ritkítani a park hatalmas csordáit, és egy átlagos évben ezerszám lötték ki az állatokat (általában a téli időszakban, amikor csak nagyon kevés látogató jött a Yellowstone-ba, és így alig volt szemtanúja a vérengzésnek). Ez egészen az 1960-as évekig tartott, amikor a szomszédos területeken élő vadászok addig lobbiztak választott képviselőiknél, mígnem azok közbeléptek. A vadászok ugyanis tudták: minél kevesebb vapiti él a Yellowstoneban, annál kevesebb fog onnan elvándorolni télvíz idején, vagyis nekik is sokkal kevesebb lehetőségük lesz levadászni őket. Így tehát a vapitiállomány újra elszabadult.

Először az 1940-es években merült fel, hogy talán a farkasok visszatelepítése lehetne a megoldás, a szövetségi kormány azonban egészen az 1970-es évekig nem gondolkozott el komolyan a megvalósításon. A parkkal szomszédos államok: Idaho, Wyoming és Montana képviselői határozottan elleneztek a tervet, köszönhetően két olyan választói rétegnek, akik a helyi politikai életben a számukhoz képest meglehetősen eredményesen érvényesítették akaratukat: a farmereknek és a vadászoknak. Az állattartók, akiknek felmenői kezdték meg a ragadozók irtását, attól tartottak, hogy állományukat megtizedelik majd a park területére betelepített, ám onnan elkóborló farkasok. A vapitivadászok pedig pontosan tudták, hogy a farkasok számára is ugyanaz lesz a legvonzóbb préda, ami nekik – és éppen csak sikerült megnyerniük a csatát a vadőrökkel szemben a vapitiállomány ritkítása miatt. A vadászok szemszögéből minden vapiti, amit farkas ejt el, eggyel kevesebb trófeát jelent nekik. Márpedig a farkasoknak nagyon sok prédára van szükségük.

A Sziklás-hegység északi részében hatalmas üzlet volt a vadászat – nem csak a profi vadászvezetők számára, akiknek a mindennapi

TETSZIK? MI IS NAGYON SZERETJÜK.

Szívből ajánljuk,
ha öröme és felszabadult percekre vágysz!

**Már rendelhető!
ÉLVEZD MIHAMARABB!**

**MOST
KEDVEZMÉNNYEL**

lehet a tiéd!

[Megnézem.](#)

NE HAGYD KI!

Rendeld meg most a kiadónál!

Még több jó könyv

megjelenését támogatom veled.

[Imádom a jó könyveket. Kérem máris!](#)

betevője a folyamatosan és nagy számban ideérkező ügyfelektől függött, de a minden ősszel tömegesen érkező vadászok rengeteg éttermet és motelt is eltartottak. A farkasok, veszélyeztetett fajként, a Yellowstone-on kívül is védelmet élveztek, azonban ahhoz, hogy az érintett szövetségi államokat is meggyőzzék, az Egyesült Államok Hal- és Vadvédelmi Szolgálatát ígéretet tett, hogy amint állományuk megfelelően népes és erős lesz, a farkast leveszik a védett fajok listájáról, és az adott államra bízják, hogy ezt követően milyen módon gazdálkodnak a területükön élő egyedekkel. Természetesen mindenki megértette, mit jelent mindez – valamikor a jövőben a farkas is kilőhető állattá válik. A visszatelepítés ellenzői így is az utolsó pillanatig harcoltak a döntés ellen, bíróság elé vitték az ügyet, és a farkasok szállítására használt ketrecek addig nem engedték kinyitni, míg egy szövetségi bíró nem hozott határozatot az ügyben.

Végül a visszatelepítést támogatók győztek, és hatalmas hírverés kíséretében engedték szabadon az első példányokat a park területén. Bruce Babbitt belügyi államtitkár, valamint Mollie Beattie, a Hal- és Vadvédelmi Szolgálat feje személyesen segített vinni a ketrecek a mély, januári hóban az út legutolsó szakaszán, egészen addig a pontig, ahol az állatokat aztán szabadon engedték. A Yellowstone farkasai mind rádiós nyakörvet kaptak, és első körben három, nagyjából félhektáros akklimatizációs karámban kezdték új életüket. A program vezetői abban reménykedtek, hogy a farkasok ezekben gyorsabban hozzászoknak majd új környezetükhöz, és csökkenni fog az esélye, hogy amint valóban szabadon engedik őket, gondolkodás nélkül elinduljanak haza. De az az igazság, hogy senkinek fogalma sem volt róla, mi fog történni. Mert ehhez hasonlóval még soha senki nem próbálkozott.

NEM EGÉSZEN EGY HÓNAPPAL AZUTÁN, HOGY 1995 MÁRCIUSÁBAN KINYITOTTÁK A KARÁMOKAT, a program máris elveszítette az első farkasát. A 10 néven ismert példány messze a leglenyűgözőbb volt